

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ในสภาพการณ์ปัจจุบันกระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการสื่อสาร โดยด้านสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงเอกลักษณ์และภาษา ด้านวัฒนธรรมเกิดการซึบซับวัฒนธรรมสากลมากขึ้น ด้านการเมืองที่มีความสัมพันธ์เชิงอำนาจ มีอิทธิพลเหนือระดับภูมิภาคภายใต้การรวมกลุ่มของประเทศมหาอำนาจ ด้านสิ่งแวดล้อม เกิดการใช้และเผาผลาญทรัพยากรส่งผลให้เกิดกระแสโลกร้อน ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีการสื่อสารเกิดเครือข่ายเชื่อมโยงถึงกันด้านข้อมูลข่าวสารและ ความรู้จากคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ วิทยุ โดยเฉพาะความรู้มีบทบาทอย่างสำคัญจนกลายเป็นกระแสควบคุม เศรษฐกิจ-สังคมฐานความรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, หน้า 3- 4)

การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย ไม่ได้จำเป็นเฉพาะวัยเรียนเท่านั้น การศึกษาเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาคน ให้มีความรู้ มีความสามารถที่จะปรับตัว ที่จะดำเนินชีวิตในแต่ละช่วงวัย ไม่ว่าจะอยู่ในช่วง วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ หรือวัยสูงอายุ จะต้องพบกับความเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อยู่เสมอ (สุมาลี สังข์ศรี, 2544, หน้า 71-121) ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย ความคิดสติปัญญา และบทบาทหน้าที่ในแต่ละช่วงชีวิตถัดจากตนเองมาสู่ชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อม สิ่งเหล่านี้ ย่อมเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่หยุดนิ่ง เพราะฉะนั้นบุคคลจะต้องเรียนรู้เพื่อจะตามความเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมในสภาพสังคมสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ กล่าวได้ว่าการศึกษาดูแลชีวิตมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อบุคคลอย่างมาก และผสมกลมกลืนไปกับการดำเนินชีวิตของบุคคล ถ้าสังคมใดประเทศใดจัดการศึกษาให้เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิตได้ นับว่าเป็นการพัฒนาทั้งบุคคลและประเทศชาติ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2550, หน้า15) มาตรา 49 ได้บัญญัติถึงสิทธิของบุคคลในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยรวมถึงผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ ต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่นด้วยการจัดการอบรมขององค์การวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน

การเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครอง และส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 -2554) ได้วิสัยทัศน์ประเทศไทย มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” (Green and Happiness Society) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549 , หน้า 8) คนไทยมีคุณธรรมนำความรู้ รอบรู้เท่าทันโลก ครอบคลุมรอบรู้ ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติ สุขเศรษฐกิจมีคุณภาพเสถียรภาพและเป็นธรรมสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน โดยมีเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพของคนในส่วนของที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกายและจิตใจ ความรู้ความสามารถ ทักษะการประกอบอาชีพและมีความมั่นคงในการดำรงชีวิตครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนที่มีคุณธรรมนำความรู้ ส่งเสริมให้คนไทย เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และสามารถจัดองค์ความรู้ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้สมัยใหม่ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดและวิธีในการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม โดยยึดหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งสร้างแหล่งความรู้เพื่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียมและทั่วถึง(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 5-8)การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นกระบวนการทั่วไปของคนทุกคนที่จะเรียนรู้จากสถานการณ์และเงื่อนไขรอบ ๆ ตัว ตลอดจนการแสวงหาทางออกของปัญหาที่เผชิญอยู่ทั้งการทำงานและการดำรงชีวิตที่จะต้องเรียนรู้ไปแก้ปัญหาไป เป็นการเรียนรู้ที่เป็นอิสระ สามารถเรียนรู้ได้จากแหล่งต่างๆ โดยไม่จำกัดเวลา สถานที่ และบุคคล สามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการกับสิ่งที่ตนเองสนใจและพอใจ กล่าวได้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการเรียนรู้ทั้งหมดของชีวิตมนุษย์ จากเกิดจนตาย (สุนทร สุนันท์ชัย,2543,หน้า 10 ; สุมาลี สังข์ศรี, 2545, หน้า 2-3)

แม้ว่าการศึกษาตลอดชีวิตจะมีความสำคัญสัมพันธ์กับกระบวนการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล แต่การจัดการศึกษาตลอดชีวิตยังมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ (สุมาลี สังข์ศรี , 2543, หน้า 112 -121) ได้สรุปปัญหาในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ดังนี้ 1) ประชาชนยังไม่มี ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการศึกษาตลอดชีวิตอย่างแท้จริง ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดว่าการศึกษาคือการไปโรงเรียน เมื่อจบจากโรงเรียนเรียนแล้วคือจบการศึกษาซึ่งการศึกษาต่อเนื่อง

มีความจำเป็นต่อช่วงชีวิตที่เหลืออยู่มาก ประชาชนไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษาอย่างจริงจัง 2) ยังไม่มีกิจกรรมจูงใจให้บุคคลเห็นความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิต และยังไม่มีความสนใจหรือสถาบันการศึกษาใดจัดกิจกรรมเพื่อจูงใจให้ประชาชนมีความสนใจและความจำเป็นของการศึกษาตลอดชีวิต 3) สภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันยังไม่เอื้อต่อการศึกษาตลอดชีวิต สิ่งที่คุณเรียนรู้อย่างไม่สอดคล้องกับการนำไปใช้กับชีวิตจริง ผู้เรียนไม่มีอิสระในการเรียนรู้เท่าที่ควร ไม่มีอิสระที่จะเลือกเรียนสิ่งที่ตนเองสนใจ หรือต้องการที่จะเรียนรู้ ไม่สามารถกำหนดเวลาเรียนรู้เท่าที่ควร และ ไม่สามารถกำหนดสถานที่เรียนด้วยตนเอง 4) การจัดการเรียนการสอนเป็นลักษณะครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้มากกว่าจะทำให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือเป็นผู้แสวงหาความรู้เอง

จากการผลการดำเนินงานพัฒนาการศึกษา ในแต่ละระดับ และประเภทของการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, หน้า10-15) พบว่า การศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังไม่สามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้บรรลุตามเป้าหมายของการศึกษาตามพ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ด้านผู้เรียนไม่ได้มาตรฐานเกี่ยวกับความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ ความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สถาบันการอาชีวศึกษายังไม่สามารถจัดการศึกษาเพื่อรองรับการผลิตและพัฒนากำลังคนและเพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านอาชีพของผู้เรียนอย่างทั่วถึง สถาบันอุดมศึกษายังไม่สามารถผลิตบัณฑิตเพื่อสนองความต้องการกำลังคนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้

รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2550/2551(วิทยากร เชียงกุล , 2551) พบว่า จากสถิติและข้อมูลประมาณการที่กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) การจัดการศึกษาในช่วงปีการศึกษา 2549-2551 สะท้อนว่า โดยภาพรวมการศึกษายังมีปัญหาทั้งปริมาณ และคุณภาพ แม้จะพบว่าประชากรในวัยเรียน 3-17 ปี มีโอกาสได้รับการศึกษาเป็นสัดส่วนต่อประชากรสูงขึ้นจาก 85.31% ในปีการศึกษา 2549 เป็น 88.77% ในปี 2551 แต่ยังพบว่าประชากรในวัย 3-17 ปี ไม่ได้เรียนในปีการศึกษา 2551 สูงถึง 1.6 ล้านคน หรือ 11.23% ของประชากรวัยเดียวกัน ทั้งที่กฎหมายกำหนดให้รัฐบาลจัดการศึกษาภาคบังคับแก่ประชาชน 9 ปี แสดงให้เห็นว่ามีเด็กไม่ได้เข้าเรียน และออกกลางคัน ไม่ได้เรียนต่อในช่วงชั้นต่างๆ มาก โดยจากข้อมูลออกกลางคันปี 2550 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) พบว่า มีนักเรียนออกกลางคันในทุกระดับชั้นรวม 1.19 แสนคน หรือ 1.4% ส่วนของอุดมศึกษา จำนวนนักศึกษาปริญญาตรีในปี 2549-2550 มีประมาณ

2.4 ล้านคน ปริญญาโท 1.8 แสนคน และปริญญาเอก 16,305 คน จบปริญญาตรีปีละ 2.7 แสนคน ว่างงานปีละ 1 แสนคน จุดนี้ทำให้ผู้เรียนระดับต่ำกว่าปริญญาตรีในปี 2550 ลดลง เพราะสถาบัน การศึกษาส่วนใหญ่ขยายการเรียนระดับปริญญาตรี และสูงกว่ามากขึ้น เนื่องจากนิยมเรียนให้ได้ ปริญญา สำหรับประเด็นปัญหาการพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษานั้น จากการจัดอันดับ ความสามารถทางการแข่งขันกับประเทศต่างๆ อันดับของไทยมีแนวโน้มต่ำลงมาตลอด ปัจจัยที่เป็น ตัวจุดคือ ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานทางด้านการศึกษา และการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้ จากการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่ผ่านมา นอกจากมาตรฐานการศึกษาที่มีปัญหาแล้ว ในส่วนของมาตรฐานครู ในด้านความสามารถในการ จัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า สถานศึกษามี คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 34.2 หรืออยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุง จำนวนประชากรไทยจะเพิ่มอย่างช้าๆ ใน อนาคต แต่โครงสร้างอายุจะเปลี่ยนไป คือ มีผู้สูงอายุเกิน 60 ปี เป็นสัดส่วนสูงขึ้น สัดส่วนคนวัย ทำงาน และวัยเด็กลดลง ในขณะที่เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อมโลกมีปัญหามากขึ้น จึงต้องจัด การศึกษาแบบเน้นคุณภาพ เข้าใจปัญหา และรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งจัด การศึกษา และจัดกิจกรรมให้ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ ให้เรียนรู้ใหม่ปรับตัวใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมี ความสุข และสร้างสรรค์

รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2551/2552 (วิทยากร เชียงกุล , 2552) พบว่า ความด้อย พัฒนาทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและการศึกษาต่างมีอิทธิพลต่อกัน ผู้บริหารประเทศมักเข้าใจผิด ว่าต้องพัฒนาเศรษฐกิจก่อนพัฒนาการศึกษา ซึ่งความจริงแล้วเราต้องสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ ก่อนเพื่อมาช่วยให้เศรษฐกิจดีขึ้น แต่ปัญหาใหญ่ของไทยคือ การกระจายการศึกษาและคุณภาพ การศึกษา สัดส่วนของผู้เรียนต่อประชากรในทุกระดับการศึกษาปี 52 เพิ่มขึ้นจากปี 50-51 เล็กน้อย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มจาก 79.89% เป็น 81.29 ของประชากรวัยเรียนนอกจาก นั้น ยังพบว่ามีประชากรวัย 3-17 ปีที่ไม่ได้เรียนถึง 2.76 ล้านคน ในขณะที่เด็กออกกลางคันสูง โดย พบว่าเด็กที่เข้า เรียน ป.1 สามารถเรียนจนถึงม.6 มีเพียง 47.2% หรือออกกลางคันไปกว่าครึ่งหนึ่ง หรือคิดเป็น 5.2

รายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัดพิษณุโลก ภายใต้มาตรฐานและดัชนีชี้วัดความ มั่นคงของมนุษย์ ประจำปีงบประมาณ 2551 (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดพิษณุโลก , 2551, หน้า 65) พบว่าด้านมิติการศึกษาสภาพการณ์ประชาชนของจังหวัด พิษณุโลก มีเด็กและเยาวชนอีกจำนวนมากที่ยังขาดโอกาสทางการศึกษา ไม่ได้เรียนหนังสือ บาง คนได้มีโอกาสแต่ก็ไม่ใช้โอกาสอันนั้นก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองให้มาก กลับไปสนใจเรื่องอื่น

แทนหรือหมกมุ่นสิ่งที่ทำให้เกิดความเสื่อมถอยทางศีลธรรมอันดีงาม ระบบการเรียนการสอนมีการเปลี่ยนแปลงทำให้เด็กและเยาวชนต้องเรียนเพื่อการใช้ชีวิตให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางโลกาภิวัตน์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่มีมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ขาดการเรียนรู้โดยการทำที่ประชาชนเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย การเรียนการสอนเป็นการสอนแบบให้จำมากกว่าให้รู้จักคิดเป็นหรือใช้เหตุผลที่เหมาะสม

จากรายงานจำนวนประชากรที่มีอายุ 6 ปีขึ้นไป ที่อ่านออกเขียนได้ในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก (สำนักงานสถิติจังหวัดพิษณุโลก , 2552) พบว่ามีประชากรที่ยังอ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้ร้อยละ 2 แยกเป็นชายร้อยละ 98.44 หญิง ร้อยละ 97.61

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 41 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามพร้อมความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น เทศบาลนครพิษณุโลกเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการจัดการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ(เทศบาลนครพิษณุโลก, 2552, หน้า 6) คือ 1)การศึกษาในระบบ ประกอบด้วยโรงเรียน จำนวน 5 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 1 แห่ง 2) การศึกษานอกระบบ ประกอบด้วยวิทยาลัยชุมชน จำนวน 1 แห่ง 3) การศึกษาตามอัธยาศัย ประกอบด้วย หอสมุดเทศบาลนครพิษณุโลก ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พิพิธภัณฑ์เจ้าพระยาจักรี สโมสรสุขภาพ ศูนย์สุขภาพชุมชน 4 แห่ง สวนสาธารณะ 4 แห่ง ลานออกกำลังกายในชุมชน 20 แห่ง สนามเด็กเล่นจำนวน 4 แห่ง

ในฐานะเทศบาลนครพิษณุโลกเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน จึงต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น และนำไปสู่การแก้ปัญหาของท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ผู้ศึกษาค้นคว้าเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาแก่ประชาชน จึงเห็นว่าการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการให้บุคคลสามารถเรียนรู้ได้สูงสุด จนเกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคลจากการประพฤติปฏิบัติจนกลายเป็นวัฒนธรรม กล่าวคือ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทุกช่วงอายุ โดยผู้เรียนริเริ่มขึ้นอย่างตั้งใจ และมีเป้าหมายในการพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติ สมรรถภาพ และพฤติกรรม ที่ครอบคลุมการเรียนรู้ การเรียนเพื่อปฏิบัติ การเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกัน และการเรียนรู้เพื่อชีวิต ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง สามารถประกอบอาชีพเพื่อการดำรงชีวิต และการปรับตัวให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ดังนั้นหากมีการศึกษาถึงสภาพพื้นฐานการศึกษาของประชาชนในกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มเป็นอย่างไร และมีความต้องการการเรียนรู้อย่างไร ผู้จัดการศึกษาจึงสามารถวางแผนจัดการศึกษาให้แต่ละกลุ่มได้รับโอกาสอย่างทั่วถึง และ

ได้รับการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน การวิจัยครั้งนี้จึงศึกษา ความต้องการ เรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก ปัญหาการวิจัยมีดังนี้

1. ประชาชนในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกมีความต้องการการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างไร
2. ประชาชนในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกที่มีความแตกต่างตามกัน โชน เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ อาชีพ มีความต้องการการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างไร

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

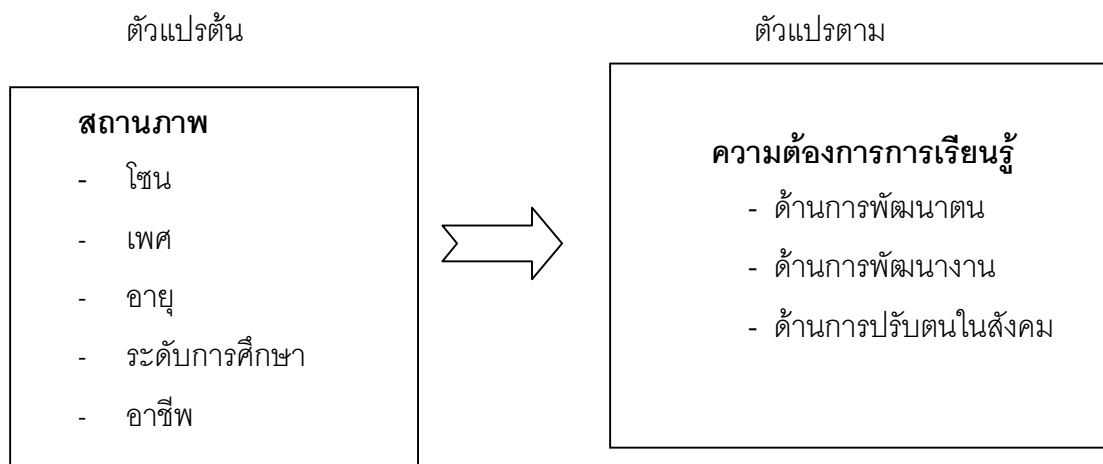
1. เพื่อศึกษาความต้องการการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก ด้านการพัฒนาตน ด้านการพัฒนางาน และด้านปรับตัวในสังคม
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกจำแนกตาม โชน เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาความต้องการการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกนำไปใช้ในการวางแผนจัดการศึกษาและพัฒนาการจัดการศึกษาของเทศบาลนครพิษณุโลกให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และใช้เป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ในหน่วยงานทางการศึกษาอื่นต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตเนื้อหา การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการพัฒนาตนเอง 2) ด้านการพัฒนางาน และ 3) ด้านการปรับตัวในสังคม และ เปรียบเทียบความต้องการการเรียนรู้ตลอดชีวิตจำแนกตาม โชน เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยยึดกรอบแนวคิดการศึกษาดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

2. ขอบเขตของประชากร

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก จำนวนประชากรในเขตเทศบาล อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 70,552 คน แยกเป็น ชาย 32,208 คน หญิง 38,344 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก จำนวน 400 คน ตัวแปรที่ใช้ศึกษา

2.2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของประชาชนประกอบด้วย

1) โชน ได้แก่

- โชนที่ 1
- โชนที่ 2
- โชนที่ 3
- โชนที่ 4

2) เพศ ได้แก่

- เพศชาย
- เพศหญิง

3) อายุ จำแนกกลุ่มอายุเป็น

- อายุ 15 - 24 ปี
- อายุ 25 - 34 ปี
- อายุ 35 - 44 ปี

- อายุ 45 - 60 ปี
- อายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป

4) ระดับการศึกษา

- ไม่ได้เรียน หรือไม่จบ ป. 4
- ประถมศึกษา(ป.4,ป.6/ป.7)
- มัธยมศึกษาตอนต้น
- มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.
- อนุปริญญา/ปวส.
- ปริญญาตรี หรือสูงกว่า
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

5) อาชีพ

- นักเรียน/นักศึกษา	- รับจ้างทั่วไป
- ค้าขาย	- รับราชการ
- ลูกจ้าง/พนักงานบริษัท	- อยู่บ้านเฉย ๆ
- ประกอบอาชีพส่วนตัว	- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความต้องการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน ในเขต

เทศบาลนครพิษณุโลก 3 ด้าน ประกอบด้วย

- 1) ด้านการพัฒนาตน
- 2) ด้านการพัฒนางาน
- 3) ด้านการปรับตนในสังคม

นิยามศัพท์เฉพาะ

การเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง การจัดกระบวนการทางการศึกษา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมุ่งให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self - directed Learning) มุ่งพัฒนาบุคคลให้สามารถพัฒนาตน พัฒนางาน และปรับตนเองให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมการเมืองและเศรษฐกิจของโลก โดยมีเนื้อหา กิจกรรม รูปแบบการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ตอบสนองความต้องการอย่างหลากหลาย

การพัฒนาตน หมายถึง การพัฒนาคุณสมบัติของบุคคล ให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่เจริญขึ้น ทำให้สามารถดำเนินกิจกรรม แสดงพฤติกรรม เพื่อสนองความต้องการ แรงจูงใจ หรือ

เป้าหมายที่ตนตั้งไว้ ถูกต้องตามหลักศีลธรรม โดยเน้นทางด้านการพัฒนาจิตใจ ร่างกายและสติปัญญา

การพัฒนางาน หมายถึง ความสนใจ ใฝ่รู้ ในการประกอบอาชีพหลักที่ตนเองถนัดหรือสนใจ การมีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ และมีความสามารถในการสร้างอาชีพให้กับตนเองได้ มีการพัฒนาหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาพัฒนางานในหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

การปรับตัวในสังคม หมายถึง การปรับพฤติกรรมของตนเองเพื่อให้สามารถดำรงความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ในสังคมได้อย่างมีความสุขอย่างเป็นที่พอใจของตนเอง

โซน หมายถึง การแบ่งพื้นที่การรับบริการในด้านต่าง ๆ ของเทศบาลนครพิษณุโลก แบ่งเป็น 4 โซน แต่ละโซนประกอบด้วยชุมชนที่เทศบาลนครพิษณุโลกจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ให้ประชาชนได้รับบริการอย่างทั่วถึง